

Riiklike õppekavade uuendamine 2010-2013

Puhastus- ja kodumajanduse eriala riikliku õppekava rakendamise juhendmaterjal

Sisukord

1. Sissejuhatus	2
2. Mõisted	3
3. Õppekava koostamise alusdokumendid	6
4. Õppekava seos kutsestandardiga.....	7
Tabel 1. Seosed kutsestandardi kompetentside ning puhastus- ja kodumajanduseriala õppekava põhiõpingute moodulite vahel	7
5. Võtmepädevused, üldõpingute moodulid ja nende lõiming puhastus- ja kodumajanduseriala õppekavas.....	8
Tabel 2. Üldõpingute lõiming ja üldised võtmepädevused puhastus- ja kodumajanduse eriala õppekavas.....	8
Tabel 3. Üldõpingud, nende kohustuslikud ning lõimitud mahud ja lõiminguvõimalused puhastus- ja kodumajanduserial	9
6. Õppekava kohandamine	11
Kokkuvõte	11
Kasutatud allikad	12

Käesolev juhendmaterjal on valminud „Riikliku struktuurivahendite kasutamise strateegia 2007-2013” ja sellest tuleneva rakenduskava „Inimressursi arendamine” alusel prioriteetse suuna „Elukestev õpe” meetme „Kutseõppe sisuline kaasajastamine ning kvaliteedi kindlustamine” programmi „Kutsehariduse sisuline arendamine 2008-2013” raames.

1. Sissejuhatus

Käesoleva juhendi eesmärk on puhastus- ja kodumajanduseriala riikliku õppekava <https://www.riigiteataja.ee/akt/103072014001> rakendamise toetamine ning on mõeldud eeskätt kutseõppeasutuste õppekavade koostajatele, õpetajatele, õppetöö korraldajatele, praktikajuhendajatele ning koolijuhtidele.

Kutseharidusreformi käigus muutusid õppekavarühmad ning puhastus- ja kodumajanduseriala kuulub nüüd turismi-, majutus- ja toitlustusteeninduse õppekavarühma.

Uus riiklik õppekava ühendab senikehtivad kaks eraldi õppekava „Puhastusteenindus” ja „Kodumajandus” üheks puhastus- ja kodumajanduse eriala riiklikuks õppekavaks. Ühendatud õppekava muudab õppimise mitmekülgsemaks, loob eelduse paremaks tööhõiveks ning seostab õpet tihedamalt töömaailma vajadustega, kuna tugineb hiljuti uuendatud ja põhjalikult kirjeldatud kutsestandardile ning pakub lisaks täiendavaid oskusi. Õppekava aluseks on kutsestandard „Puhastusteenindaja- juhendaja, tase 4”. Uues riiklikus õppekavas on senikehtivast enam tähelepanu pööratud kutse väärtustamisele ja tööoskuste pakkumisele nii turismi-, toitlustus- ja majutusteeninduse valdkonnas kui ka kinnisvara hoolduses nt tööks koduabilisena jms. Võrreldes senikehtiva riikliku õppekavaga on kutsekeskhariduse õppesisu aluseks olev kutsestandard kompetentsipõhine, mis annab võimaluse lisaks puhastusteenindaja- juhendaja 4. taseme kutse omandamisele spetsialiseeruda eritööde spetsialistik, suurendades veelgi tööhõive võimalusi.

Juhendmaterjali tabelis esitatud üld- ja põhiõpingute lõiming on üks võimalustest ning loodetavasti ärgitab kutsestandardi kompetentside ja õppekava moodulite vastavustabel kooliõppekavade koostamisel ise kutsestandardit uurima ja õppekavaga seoseid looma.

Puhastus- ja kodumajanduse eriala juhendmaterjali koostasid Ene Külanurm, Helge Alt, Tuuliki Vuks, Lia Padu, Laida Reitmann, Kristina Johannes, Aita Sauemägi.

2. Mõisted

Eesti kvalifikatsiooniraamistik liigitab kutse- ja haridustasemed omandatud teadmiste, oskuste ning iseseisvusele ja vastutusele seatud kriteeriumide alusel ja jaguneb kaheksaks tasemeks, kusjuures 1. tase on madalaim ja 8. tase kõrgeim. Kutseõppe aluseks olevad kutsestandardid asetsevad teisel kuni viiendal kvalifikatsioonitasemel.

Eesti kutsehariduse arvestuspunkt (EKAP)

Õppemahu arvestusühik, mis näitab õppekavas kirjeldatud õpiväljundite saavutamiseks kuluvat õpilase hinnangulist töö mahtu. Arvestuspunkti rakendamisel arvestatakse Euroopa kutsehariduse arvestuspunktide süsteemi (*European Credit System for Vocational Education and Training: ECVET*) rakendamise aluseid.

Hindamine (*assessment, grading, marking*)

Õpilase **õpiväljundite** saavutatuse hindamine, õppeprotsessi osa, mille käigus antakse kindlate **hindamiskriteeriumide** alusel õiglane ja erapooletu hinnang õpilase teadmiste ja oskuste omandatuse taseme kohta vastavalt õppekavas kirjeldatud õpiväljunditele. Hindamise eesmärk on toetada õppimist ja anda õpilasele usaldusväärset informatsiooni õpingute läbimise kohta.

Hindamiskriteeriumid (*assessment criteria*)

Kavandatud õpiväljundite detailsed kirjeldused selle kohta, milliseid õpiväljundi aspekte hinnatakse ning mil moel ja määral peab õpilane nendele vastavust demonstreerima. Hindamiskriteeriumid jagunevad hinde- ja lävendikriteeriumideks.

Hindamismeetod (*assessment method*)

Viis, kuidas **hindamiskriteeriumitele** vastavust mõõdetakse, kuidas **õpiväljundite** saavutamist hinnatakse (kirjalik v suuline eksam, projektitöö, test, essee, ettekanne jne). Hindamismeetodi valikul lähtutakse **õpiväljunditest**, mille saavutamist soovitakse hinnata.

Lävendikriteerium (*passing criteria; threshold criteria*)

Mitteeristava hindamise baastaset määratlevad hindamiskriteeriumid, mis sõnastatakse iga hindamismeetodi juurde.

Läbivad võtmepädevused

Käesoleva juhendi mõistes pädevused, mida kujundatakse kogu õppekava vältel ja õpiväljundid kirjeldatakse kutse- ja erialaste teadmiste, oskuste, iseseisvuse ja vastutuse ulatuse, õpipädevuse,

suhtluspädevuse, enesemääratluspädevuse, tegevuspädevuse, infotehnoloogilise pädevuse ning algatusvõime ja ettevõtlikkuspädevuse kaudu.

Moodul (*module*)

Õppekava terviklik sisuühik, milles kirjeldatakse kompetentsusnõuetega vastavuses olevad õpiväljundid. Moodulid jagunevad põhi-, üld- ja valikõpingute mooduliteks.

Osakutse

Osa kutsest, mis omab iseseisvat väljundit tööturul ja mis on määratud asjakohases kutsestandardis.

Praktika

Õppekava osa, mis loob võimaluse rakendada teoreetilise õppe käigus omandatud teadmisi, oskusi ja hoiakuid rakendada juhendaja juhendamisel eesmärgistatud reaalses töökeskkonnas.

Pädevus (*competence, competency*) **ka: kompetentsus**

Teadmiste, oskuste ja hoiakute integreeritud kogum, mille olemasolu ja/või saavutatuse taset on võimalik tõendada ja hinnata. Õppetöös omandatavaid pädevusi kirjeldatakse **õpiväljundite** kaudu.

Spetsialiseerumine

Lisaks eriala põhiõpingutele süvendatult omandatavad oskused või kutse. Spetsialiseerumist võimaldavad kompetentsid on kehtestatud vastava eriala kutsestandardiga.

Võtmepädevuste õpe : (*key competences*) ehk võtmekompetentsid

Pädevused, mis on vajalikud kõigile inimestele eneseteostuse ja arengu, kodanikuaktiivsuse, sotsiaalse kaasatuse ning tööhõive tagamiseks.

Väljundipõhine õpe (*outcome-based education*)

Õppijakeskse õppekava eesmärgistamine ja õppetegevuse korraldamine nii, et põhitähelepanu on kogemuslikult mõõdetavatel **õpiväljunditel**, millised õpilane peaks õppeprotsessi tulemusena saavutama.

Õpiväljundid (*learning outcomes*)

Õppimise tulemusena omandatavad teadmised, oskused, hoiakud või nende kogumid (**pädevused**), mille olemasolu ja/või saavutatuse taset on võimalik tõendada ja hinnata. Õpiväljundid kirjeldatakse **õppekava, mooduli** läbimiseks vajalikul lävenditasemel. Õpiväljundite saavutamist lävenditasemest kõrgemal tasemel diferentseerivad **hindekriteeriumid**.

Õppekava (*curriculum*)

Õppetegevuse alusdokument, mis määrab kindlaks läbiviidava õppe eesmärgid, sh saavutatavad õpiväljundid ja seosed kvalifikatsiooniraamistikuga, õppe nominaalkestuse ja mahu, õppe alustamise tingimused, moodulite loetelu ja mahu koos õpiväljundite ja hindamiskriteeriumidega, ning valikuvõimalused ja -tingimused, spetsialiseerimisvõimalused ja õppe lõpetamise tingimused.

Üldoskuste moodul on põhiõpingute moodulite kohustuslik moodul, et toetada õpilast tööelus hakkamasaamiseks ning mooduli koostamise aluseks on 2.-5. kvalifikatsioonitasemete õpiväljundid/kirjeldused.

Üldoskuste mooduli nimetus kutsekeskhariduse õppekavas on „Karjääri planeerimine ja ettevõtluse alused“.

Üldõpingute moodulitega määratakse kõigi kutsekeskhariduse õppekavade ühised võtmepädevuste õppe õpiväljundid. Nende koostamise aluseks on Euroopa Nõukogu ja Parlamendi soovitus elukestva õppe võtmepädevuste kohta ning gümnaasiumi riiklik õppekava.

3. Õppekava koostamise alusdokumendid

- **Kutseõppeasutuse seadus** <https://www.riigiteataja.ee/akt/102072013001>

Seadusega sätestatakse kutseõppeasutuse (edaspidi kool) asutamise, pidamise, üleandmise, ümberkorraldamise ja tegevuse lõpetamise, õppe läbiviimise õiguse, juhtimise, õppekorralduse, riikliku koolitustellimuse ja rahastamise alused, kooli ülesanded, koolipere õigused ja kohustused ning riiklik järelevalve kooli tegevuse üle.

- **Kutseseadus** <https://www.riigiteataja.ee/akt/12974050?leiaKehtiv>

Seadus loob kutsete andmise tervikliku süsteemi, kutsesüsteemi ning tagab selle toimimise Eesti töötajate konkurentsivõime kasvuks ning kutsekompetentsuse arendamiseks, hindamiseks, tunnustamiseks ja võrdlemiseks. Kutsesüsteem on osa õpitulemuste tunnustamise kvalifikatsioonisüsteemist, mis seob haridussüsteemi tööturuga.

- **Kutseharidusstandard** <https://www.riigiteataja.ee/akt/128082013013>

Määruses kehtestatakse kutseõppeasutuses või kutseõpet läbiviivas rakenduskõrgkoolis toimuva kutseõppe tasemeõppe ühtsete nõuete kogum, sh kutseõppe õpiväljundid ja nende seos kutseseaduses kehtestatud kvalifikatsiooniraamistikuga, õppekava ning õppe ülesanded ja nõuded, õppekava muutmise põhimõtted, varasemate õpingute ja töökogemuse arvestamise põhimõtted ning õppevaldkondade ja -suundade ning õppekavarühmade loetelu.

- **Kutsestandard „Puhastusteenindaja- juhendaja, tase 4“**
<http://www.kutsekoda.ee/et/kutseregister/kutsestandardid/10432691>

- **Võtmepädevused**

Euroopa Parlamendi ja Nõukogu soovitus 18. detsember 2006, võtmepädevuste kohta elukestvas õppes 2006/962/EU https://www.riigiteataja.ee/akt/lisa/1280/8201/3013/VV_130m_lisa1.pdf#

Võtmepädevused on pädevused, mis tagavad kõikide inimeste eneseteostuse ja arengu, kodanikuaktiivsuse, sotsiaalse kaasatuse ning tööhõive elus hakkama saamiseks.

- **Gümnaasiumi riiklik õppekava** <https://www.riigiteataja.ee/akt/114012011002?leiaKehtiv>

4. Õppekava seos kutsestandardiga

Riikliku õppekava koostamise aluseks on kutsestandard „Puhastusteenindaja- juhendaja, tase 4“.

Tabel 1. Seosed kutsestandardi kompetentside ning puhastus- ja kodumajanduseriala õppekava põhiõpingute moodulite vahel

KOMPETENSI NIMETUS KUTSESTANDARDIS	Eriala õppekava moodulid							
	SISSEJUHATUS ÕPINGUTESSE	KARJÄÄRI PLANEERIMINE JA ETTEVÕTLUSE ALUSED	PUHASTAMINE JA KORISTAMINE	TOITUMINE JA TOITLUSTAMINE	KODUMAJANDUSE ALUSED	LASTE JA EAKATE HOOLDAMINE	TEKSTIILIDE HOOLDAMINE	ERIPUHASTUSTÖÖD
KORISTUSVAJADUSE MÄÄRATLEMINE			X	X				X
KORISTUSTARVIKUTE JA - MASINATE VALIMINE NING KASUTAMINE			X					X
KORISTUSAINETE VALIMINE, DOSEERIMINE JA KASUTAMINE			X	X				X
HOOLDUSKORISTUS JA SUURPUHASTUS			X	X		X		
KAASTÖÖTAJATE JUHEMINE			X					
ERIPUHASTUSTÖÖD								X
KUTSET LÄBIVAD KOMPETENSIID	X	X	X	X	X	X	X	X

5. Võtmepädevused, üldõpingute moodulid ja nende lõiming puhastus- ja kodumajanduseriala õppekavas

Õppe- ja hindamismeetodite valikul tuleb arvestada, et lisaks erialastele teadmistele ja oskustele on vajalik õpilastel kujundada ja arendada kogu õppeaja vältel ka järgmisi võtmepädevusi: õpipädevus, suhtluspädevus, infotehnoloogiline pädevus, tegevuspädevus, enesemääratluspädevus, algatusvõime ja ettevõtlikkuspädevus. Nimetatud võtmepädevuste sisu avatakse kutseharidusstandardi § 8 lõikes 8 <https://www.riigiteataja.ee/akt/128082013013>.

Tabel 2. Üldõpingute lõiming ja üldised võtmepädevused puhastus- ja kodumajanduse eriala õppekavas

MOODULI NIMETUS	ÜLDÕPINGUTE JA VÕTMEPÄDEVUSTE MOODULID												
	KEEL JA KIRJANDUS	VÕÖRKEEL	MATEMAATIKA	LOODUSAINED	SOTSIAALAINED	KUNSTIAINED	KEELEPÄDEVUS	MATEM.PÄDEVUS	IT-PÄDEVUS	SOTSIAALNE JA KODANIKUPÄDEVUS	ENESEMÄÄRATLUS-PÄDEVUS	ALGATUSVÕIME JA ETTEVÕTLIKKUS	KULTUURITEADLIKKUS JA PÄDEVUS
1. SISSEJUHATUS ÕPINGUTESSE	X		X		X		X	X	X	X	X		X
2. KARJÄÄRI PLANEERIMINE JA ETTEVÕTLUSE ALUSED	X	X	X		X		X	X	X	X	X	X	X
3. PUHASTAMINE JA KORISTAMINE	X		X	X	X		X	X	X	X	X	X	X
4. TOITUMINE JA TOITLUSTAMINE	X		X		X		X	X	X	X	X	X	X
5. KODUMAJANDUSE ALUSED	X		X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
6. LASTE JA EAKATE HOOLDAMINE	X		X		X	X	X	X	X	X	X	X	X
7. TEKSTIILIDE HOOLDAMINE	X			X	X		X	X	X	X	X	X	X
8. ERIPUHASTUSTÖÖD	X			X	X		X	X	X	X	X	X	X

Alljärgnevas tabelis esitatud võtmepädevusi toetavad üldõpingud on esitatud eriala põhiõpingute moodulites 1-7 ning spetsialiseerimismoodulis 8. Samuti on näidatud lõimingu võimalused ja märksõnad õppesisu koostamiseks.

Tabel 3. Üldõpingud, nende kohustuslikud ning lõimitud mahud ja lõiminguvõimalused puhastus- ja kodumajanduserial

ÜLDÕPINGUTE MOODULID JA MAHT ARVESTUSPUNKTIDES (EKAP)	LÕIMITUD MAHT	LÕIMING MOODULITES	MÄRKSÕNAD
Eesti keel ja kirjandus 6	6	<ul style="list-style-type: none"> Sissejuhatus õpingutesse Karjääri planeerimine ja ettevõtluse alused Puhastamine ja koristamine Toitumine ja toitlustamine Kodumajanduse alused Laste ja eakate hooldamine Tekstiilide hooldamine Eripuhastustööd 	<p>Funktsionaalne lugemisoskus (tekstide lugemine, sisu mõistmine ja edasi andmine enda sõnadega).</p> <p>Kirjalik ja suuline eneseväljendus (esseed, kirjandid, esitlused, jutustamised, kirjeldused, analüüs, võrdlus).</p> <p>Korrektne ametikeel (praktikapäevik). Erialaste artiklite lugemine, nende sisu selgitamine. Tööintervjuu, kirjade koostamine.</p>
Võõrkeel 4,5 (A-võõrkeel)	1	<ul style="list-style-type: none"> Karjääri planeerimine ja ettevõtluse alused Laste ja eakate hooldamine 	<p>CV koostamine.</p> <p>Suhtlemine teist keelt kõnelevate inimestega.</p>
Matemaatika 5	3	<ul style="list-style-type: none"> Sissejuhatus õpingutesse Karjääri planeerimine ja ettevõtluse alused Puhastamine ja koristamine Toitumine ja toitlustamine Kodumajanduse alused Laste ja eakate hooldamine 	<p>Doseeringuarvutused, hoolduskulude analüüs, koristuskava koostamine, kalkulatsioonide koostamine, teenuste pakkumuste eelarve koostamine, pere eelarve koostamine, maksud.</p>
Loodusained 6 (füüsika, keemia, bioloogia, loodusgeograafia)	12	<ul style="list-style-type: none"> Puhastamine ja koristamine Kodumajanduse alused Tekstiilide hooldamine Eripuhastustööd 	<p>Keskkonnakaitse kemikaalidega töötamisel, keemiliste ainete mõju tervisele, mustus, looduslikud pinnakattematerjalid, tekstiilide hooldamise vahendid, looduslikud puhastusvahendid, loodusravi, taimed, nende suhted keskkonnaga, taimede paljundamine, kasvatamine, hooldamine. Toidu- ja toitained, ainevahetus, toidupüramiid, rasvad, valgud süsivesikud, vitamiinid, mineraalained, vesi. Masinad, seadmed, nende tööpõhimõtted, elekter.</p>

Sotsiaained 7 (ajalugu, ühiskonnaõpetus, inimeseõpetus, inimgeograafia, kehaline kasvatus, riigikaitse)	7,5	<ul style="list-style-type: none"> • Sissejuhatus õpingutesse • Karjääri planeerimine ja ettevõtluse alused • Puhastamine ja koristamine • Toitumine ja toitlustamine • Kodumajanduse alused • Laste ja eakate hooldamine • Tekstiilide hooldamine • Eripuhastustööd 	Ergonoomilised töövõtted, füüsiline arendamine läbi praktiliste tööde. Suhtlemine ja meeskonnatöö, kutse- eetika, kutsenõuded, majandus, ressursid, kultuuride vahelised erinevused, meeskonnatöö, oma töö analüüsimine, laste ja eakate hooldamine.
Kunstiained1,5	0,5	<ul style="list-style-type: none"> • Kodumajanduse alused • Laste ja eakate hooldamine 	Kodu kaunistamine, kutsed, kutsekaardid, kingitused, lilleseadete valmistamine, ilu loomine läbi käelise tegevuse lastega, eakate pereliikmetega.
Kokku 30	30		

6. Õppekava kohandamine

Hariduslik erivajadus (HEV) võib ilmneda õpilase erilises andekuses, õpiraskustes, käitumis- ja tundeeluhäiretes, terviserikkes, puudes, õppekeele ebapiisavas valdamises või ka pikemaajases õppetööst eemal viibimises, mis toob kaasa vajaduse teha muudatusi või kohandusi õppeprotsessis, õppe kestuses, õppekoormuses ja õpikeskkonnas (õppevahendid, meetodid, õpperuumid, suhtluskeel) või vastava rühmaga töötamiseks töökavas.

Koolil on kohustus õppetööd korraldada ning õpilast nõustada.

Kutseõppeasutuse seaduse kohaselt võib kool õpilase individuaalsuse arvestamiseks koostada õpilasele kooli õppekava alusel **individuaalse õppekava**. Seejuures peavad individuaalse õppekava õpiväljundid kattuma kooli õppekavas kirjeldatutega. Individuaalse õppekava kaudu luuakse õpilasele tingimused jõukohaseks kutseõppes osalemiseks ning õppekava õpiväljundite saavutamiseks. Vajalike tugimeetmete rakendamine ning sobivad kohandused arutatakse läbi koos õppijaga. Individuaalse õppekava kinnitab kooli direktor.

Kõigisse õppetöö kohandusega ja individualiseerimisega seotud otsuste langetamistesse kaasatakse õpilane või vajadusel tema seaduslik esindaja. Edasisi tegevusi kavandatakse õpilase soovidest ja arvamustest lähtuvalt.

Kokkuvõte

Alates 28. augustist 2013 näeb kutsharidusstandard <https://www.riigiteataja.ee/akt/128082013013> ette, et õppekavad on väljundipõhiselt kirjeldatud ja seostatud kutseeaduses kehtestatud kvalifikatsiooniraamistikuga, nii ka kutsekeskhariduse õppekavad, mille õpiväljundeid ja vastavaid kompetentse arendatakse läbivalt kogu õppekava. Juhendmaterjali koostajad usuvad, et juhendmaterjali soovitusel on toeks kutsekeskhariduse õppekava rakendamisel ja kooliõppekavade koostamisel. Edu teile!

Koostajad on tänulikud õppekava rakendajate ja õppekava koostajate tagasisidele.

Kasutatud allikad

Pilli, E.; Rutiku, S.; Valk, A.; Vanari K. (2009). Õppekava arendamise juhendmaterjal SA Archimedes <http://primus.archimedes.ee/trykised>

Noorväli, H., Piisang, E., Piiskop, K., Pilli, E., Põiklik, E., Rekkor, S., Toom, K. (2013). Kutsehariduse kooliõppekavade koostamise ja arendamise käsiraamat. Tallinn: SA Innove. http://www.innove.ee/UserFiles/Kutseharidus/%C3%95ppekava/Kutsehariduse_kooliõppekavade_koostamise_jaarendamise_kasiraamat_2013.pdf

Pilli, E., Õunpuu, M. (2012). Väljundipõhine hindamine kutsekoolis. Tallinn: SA Innove. <http://www.ekk.edu.ee/vvfiles/0/Valjundipohine%20hindamine%20kutsekoolis.pdf>

Üldoskuste moodul kvalifikatsiooniraamistiku tasemetele 2-5
<http://www.innove.ee/et/kutseharidus/kutsehariduse-rok/votmepadevused/yldoskuste-moodul>

Kutseharidusstandard <https://www.riigiteataja.ee/akt/128082013013>

Kutseõppeasutuse seadus <https://www.riigiteataja.ee/akt/102072013001>

